

Protagonist

Novine Kraljevskog pozorišta
"Zetski dom"

SEPTEMBAR 2021.

Nº 1

GODINA I

E - IZDANJE

str. 06/07

str. 02/03

str. 04/05

Naša porodica
boraca kojoj su
oružje - riječi,
emocije, talenat

Lidija Dedović

Protagonist -
nova platforma
za pozorišne i
intelektualne
aktivnosti

Ilija Subotić

Karantinski
eksperimenti

Janko Ljumović

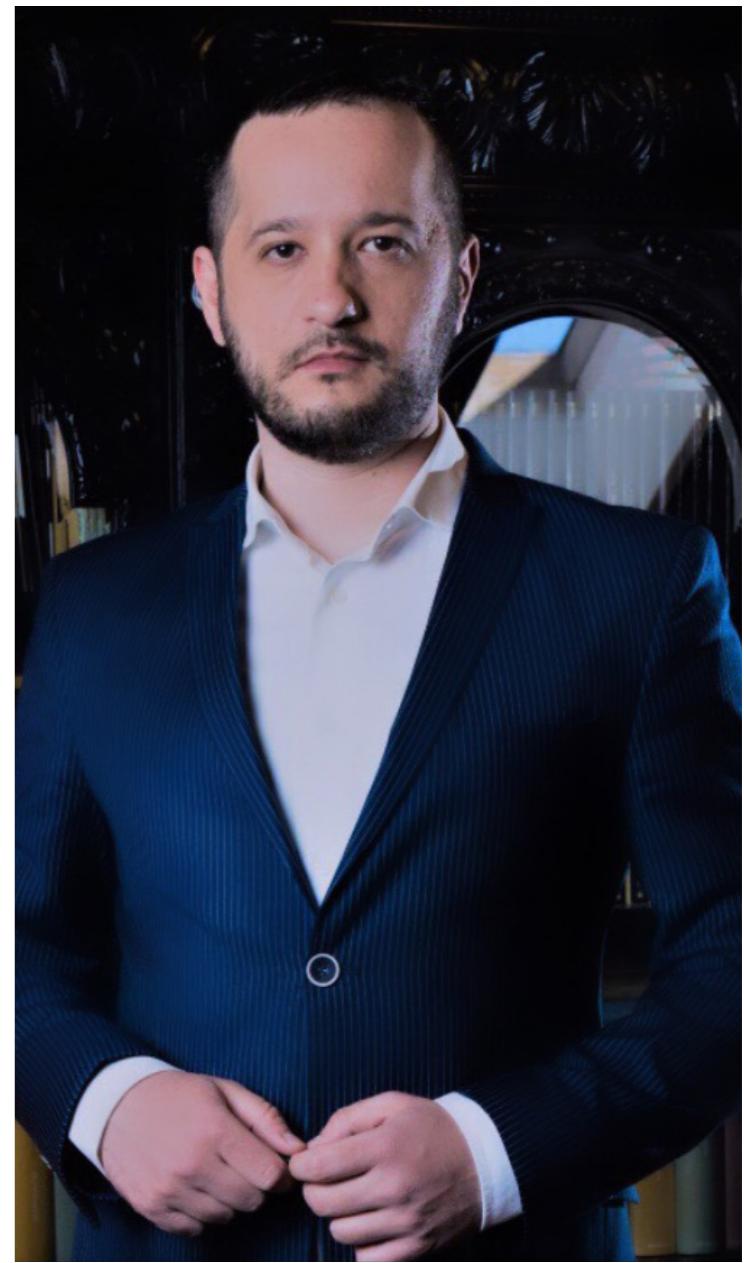

FOTO: Kraljevsko pozorište "Zetski dom"

obavezuju na postojanje i onih pratećih sadržaja koji upotpunjaju njen simbolički i statusni položaj u širim socio-kulturnim okvirima.

Kraljevsko pozorište "Zetski dom" jeste takva ustanova, jer su reminiscencija na njenu prošlost, kao i mjesto koje danas zauzima u našem kulturnom prostoru, učinili da postane jedno od najvažnijih odredišta našeg kulturnog identiteta, čemu će svoj doprinos dati i pojava pozorišnih novina.

Aktuelnosti, dometi, istorija

U skladu s tom namjerom, Kraljevsko pozorište pokreće "Protagonist", pozorišnu novinu, koja će, pored aktuelnih dogadaja vezanih za našu kuću i njene umjetničke domete, ponuditi i osrt na jedan važan segment naše kulturne istorije, ali i otvoriti dodatni prostor za produkciju teatroloških tekstova u cilju sagledavanje različitih pojava i fenomena u pozorišnoj umjetnosti. Takva profilacija u budućnosti učiniće ga i u eri ekspanzije elektronskih izdanja bitnim instrumentom medijacije između pozorišta i publike, stručne i zainteresovane javnosti.

Na tom fonu je i mišljenje o prevazidenosti onoga što danas zovemo štampanim izdanjima, jer se takvo mišljenje, bez obzira na neumoljivost činjenica koje to statistički dokazuju, uglavnom zasniva na nedovoljno senzibilnim tržišnim kriterijumima. Ti kriterijumi nikako ne bi smjeli postati jedino mjerodavni u oblasti umjetničkog stvaralaštva.

Vrijeme u kojem živimo nametnulo je brzinu širenja informacija kao jedan od najvažnijih preduslova za napredak, što pored dobrih strana nosi i jedan broj loših navika. Činjenica je da brzina protoka informacija danas omogućava pravovremeni uvid u događaje, ali svedenost informacije koja je time nametnuta, posebno uz sve veću upotrebu društvenih medija, često rezultira isuviše simplifikovanim prikazom događaja. Takav mehanizam posebno je problematičan u recepciji onoga što se dešava na kulturnoj sceni, jer događaji traže mnogo više od čisto informativnog pristupa.

Brisanje granica

Pozorišne novine, uz naše težnje usmjerene ka tome da publikacija vremenom postane i stručni časopis s međunarodnim predznakom, biće otvorene za uvide u nova istraživanja na polju scenskih i vizuelnih umjetnosti, tim prije što dobar dio savremenog pozorišta ukida granice između različitih umjetničkih izraza.

UVODNA RIJEČ

Protagonist – Nova platforma za pozorišne i intelektualne aktivnosti

Piše: Ilija Subotić, direktor
Kraljevskog pozorišta "Zetski dom"

Pozorišne novine, uz naše težnje usmjerene ka tome da publikacija vremenom postane i stručni časopis s međunarodnim predznakom, biće otvorene za uvide u nova istraživanja na polju scenskih i vizuelnih umjetnosti, tim prije što dobar dio savremenog pozorišta ukida granice između različitih umjetničkih izraza

Ustanovljenje "Zetskog doma" predstavlja jednu od najvažnijih odluka u onome što bismo danas mogli nazvati početkom definisanja kulturne politike na našim prostorima. Knjaz Nikola je bio svjestan generičkih mogućnosti jedne takve institucije, jer je pozorište u svom sinkretizmu mogućvalo pokretanje i motivisanje širokog registra umjetničkih djelatnosti, kao što je bolje od bilo koje druge institucije kulturu moglo učiniti živom i dinamičnom.

KRAJJEVSKO POZORIŠTE ZETSKI DOM
NA ĆETIĆU.

Sadržaj

02 / 03

UVODNA RIJEČ:
PROTAGONIST - NOVA
PLATFORMA ZA POZORIŠNE I
INTELEKTUALNE AKTIVNOSTI

04 / 05

POZORIŠTE U DOBA KORONE:
KARANTINSKI EKSPERIMENTI

06 / 07

PREDSTAVLJAMO:
Novoformirani glumački ansambl
Kraljevskog pozorišta "Zetski dom"
NAŠA POREĐICA BORACA KOJOJ
SU ORUŽJE - RIJEČI, EMOCIJE,
TALENAT

08 / 09

WORK IN PROGRESS:
PULS REPERTOARA -
OD SVJETSKIH KLASIKA
DO DOMAĆE DRAME

10 / 11

ARHIVSKA BILJEŽNICA:
Princeza Ksenija od Crne Gore
KROZ SJENE PROŠLOSTI
DO KATARZE

Karantinski eksperimenti

Piše: mr Janko Ljumović,
varn. prof. FDU Cetinje

FOTO: Duško Miljančić

Pandemija nas je suočila sa imperativom fizičke distance, što je bila ublažena forma početnog imperativa socijalne distance. Ispravka se odnosila na riječ koja se pokazala jednako opasnom, pa je "novo normalno" otvorilo potrebu za socijalnim vezama. Siguran prostor za to bio je internet.

Kontekst je zatvorio pozorišta. Pozorište kao živa umjetnost i predstava kao čin koji se dešava između izvodača i publike, postao je nemoguća misija. Sve dok nijesmo dobili protokole koji su uspostavili broj moguće publike i dnevne izvedbe na koje smo se teško navikli.

Protokoli i otkazivanja

Pozorišta u Crnoj Gori dugo su čekala protokole. Sistem kulture nije bio prioritet, a glasovi za traženjem mogućnosti bili su rijetki. Kratko smo bili i *coronafree* zemlja, ali su crnogorski festivali, koji su najviše bili uplašeni, odlučili uglavnom da prespavaju prošlo ljeto.

Strah, kao i odsustvo brige za kulturni sistem proizveo je otkazivanje.

Otkazani su Grad teatar, Barski ljjetopis, Purgatorije, bez pružanja alternativnog programa, za razliku od KotorArt-a koji je realizovao niz muzičkih i drugih animacionih programa namijenjenim lokalnom stanovništvu, uz video produkciju na društvenim mrežama.

FIAT je u poodmaklom ljetu ipak održan, a hercegnovski HAPS je pribjegao kreativnom rješenju i postao festival radio-drame ili pozorišta u etru.

Sistem kulture nije primijenio niti započeo strategije digitalne transformacije. A i kako bi kada o njoj nikao nije ni razmišljao. Ministarstvo kulture (nestalo u međuvremenu) sjetilo se arhiva, tj. arhivski snimljene predstave koje su emitovane na Javnom servisu u okviru serijala *Živimo kulturu* i ponudilo konkurs za samostalne umjetnike, koji je i u oblasti dramskih umjetnosti proizveo nekoliko projekata koji dugoročno mogu biti zanimljivi za razvoj, a polazište imaju u kreiranju digitalnih i multimedijalnih platformi.

Život pozorišta na televiziji otvorio je i pitanje video arhiva pozorišta u Crnoj Gori, tačnije njenih standarda.

Izvan standarda

Javni servis RTCG i CNP jedini imaju uspostavljenu saradnju i zajedničku produkciju pozorišnih predstava koje svoju distribuciju imaju na televiziji. Ostali sadržaji bili su izvan ozbiljnog standarda televizijske ili video produkcije i nije bilo prijatno gledati takvo snimljeno pozorište. Možda takvo iskustvo i pogled može da proizvede nove programske politike i standarde kada je riječ o arhivu snimljenih pozorišnih predstava koje će ponuditi i bolji ugodaj snimljenog pozorišta.

Takav arhiv je preduslov i digitalne transformacije pozorišta. Idealan

Kontekst je zatvorio pozorišta. Pozorište kao živa umjetnost postalo je nemoguća misija

trenutak da visokokvalitetna video produkcija postane standard za bolji online život pozorišta. Ko je imao dobre resurse mogao je iskoristiti šansu bolje vidljivosti koja je pozorištu otvorila nove mogućnosti i preko nevič broj publike. Dobre predstave i dobro snimljene predstave nekima su proizvele i pozorišni život, poput *Hamleta* u režiji Paola Madelija i produkciji Dubrovačkih ljetnjih igara koji se ovog ljeta obnavlja, jer je njegovo online gledanje u Evropi proizvelo pozive za festivale.

Crnogorsko pozorište nije računalo na takve pristupe, a njegova borba sa teškim okolnostima pandemije vodila se klasičnim sredstvima i u nadi da će predstava biti moguća, makar do premijere, a nerijetko se dešavalo da nije moglo doći i do premijere.

Pozorišta su se oglašavala, nавljivala, ali ništa se nije desilo. *Posjeta stare dame*, u produkciji CNP-a, recimo. Šteta da se nije desila online premijera na sva velika zvona oglašena.

Digitalna transformacija

Tema pozorišta u doba pandemije postala je tema njegove digitalne transformacije, koliko god htjeli, ili ne, da priznamo takvu stvarnost ili mogućnost. Naravno ona nije model koji nam može i treba zamijeniti pozorište u njegovom prirodnom okruženju i načinu kako se više od

produkcije, online komunikacije ili marketinga, već i prostor stvaraštva i istraživanja, nove estetike i autorstva. To pokazuje i projekt predstave *Zoo Motel*, virtualna produkcija, koja je postala globalni hit pozorišne produkcije, predstava koja je uspostavila višemjesečni repertoar izvedenja koji po predstavi okuplja dvadeset pet korisnika ključ je za pristup izvedbi preko zoom-a.

Projekat je osmislio reditelj, dizajner i izvodač Thaddeus Phillips 2020. godine, kao karantinski eksperiment koji nudi proraz u ono što je moguće za izvedbu uživo. *Zoo Motel* je virtualna odiseja koja kombinuje interaktivno pozorište uživo, potresno pripovijedanje priča, kinematografske iluzije i magiju (www.zoomotel.org).

"Zetski dom" sa Vama

Na kraju još jedne pozorišne sezone, iskustva koja će, nadamo se, daleko biti iza nas, navedimo jedan za crnogorske prilike drugačiji projekt koji je Kraljevsko pozorište "Zetski dom" realizovalo u prvim mjesecima pandemije. Riječ je o programu na društvenim mrežama *Zetski dom sa Vama*. Različite teme koje su okupile prijatelje i saradnike "Zetskog doma" i njegovu publiku, kratki video narativi, priče i iskustva, ideja da pozorište počiva na dijalogu i komunikaciji.

Pozorišta u Crnoj Gori dugo su čekala protokole. Sistem kulture nije bio prioritet, a glasovi za traženjem mogućnosti rijetki

LABUDOVIĆ: Ostvarenje sna

Za mladu glumicu Mariju Mašu Labudović velika je čast to što je postala članica ansambla "Zetskog doma".

"Počastovana sam, prije svega, jer je riječ o ustanovi koja je utemeljila pozorišnu umjetnost u Crnoj Gori, a zatim i zbog toga što je ovo ostvarenje mog sna. Djevojačkog sna", iskrena je Labudović.

Svoj doprinos daljem umjetničkom razvoju njene matične kuće doživljava kao - veliki izazov.

"Razlog je i taj što je svako od nas poseban, na svoj način. Svoj iskustvo koje sam stekla u prethodnom periodu, cijenim da će mi pomoći da zajedno sa kolegama napravimo dobre stvari za našu pozorišnu kuću", ocjenjuje Labudović.

Iako je proteklih godina i po sve podređeno pandemijskim uslovima funkcionalisanja, vjeruje da će ubrzo u svom pozorištu dobiti novu istinsku priliku za glumačka istraživanja, usavršavanja i profesionalni rast, ali prevashodno, kako ističe, za timski rad.

"Situacija je, nažalost, takva kakva jeste i preostaje nam samo da se borimo. Da stvaramo umjetnost i u težanim okolnostima. Fokus u budućnosti mora biti na grupnom radu. U ovakvim okolnostima neophodno je sebe staviti po strani, jer jedini način za prevazilaženje ove situacije jeste - udruživanje snaga. Zajedno smo jači, zar ne", poručuje Maša.

VUJOVIĆ: Jak kolektiv za kreativnog pojednica

"Biti član ansambla pozorišne institucije kakva je 'Zetski dom' nosi sa sobom, osim časti, i izuzetnu odgovornost. Nadam se da ćemo, svjesni te odgovornosti, pozorišni život u Crnoj Gori učiniti kvalitetnijim", poručuje za *Protagonist* glumac Goran Vujović.

Osvrnući se na lični doprinos daljem estetskom i umjetničkom razvoju našeg pozorišta, Vujović napominje da vjeruje kako samo kao kolektiv možemo postići zapaženije rezultate.

"Jak kolektiv podrazumijeva i kreativnog pojednica. U takvoj sinergiji kreativnih potencijala moguće je i lični razvoj i napredovanje", ocjenio je Vujović.

Iako su okolnosti funkcionalisanja pozorišta u protekloj sezoni morale biti izmijenjene zbog zdravstvene krize, na temelju prethodnih iskustava u ovom pozorištu, on percipira da "Zetski dom" pruža izuzetne mogućnosti za individualnu glumačku istraživanja, usavršavanja i dalji profesionalni razvoj.

"U prethodnom periodu, zbog poznatih okolnosti, uskraćeni smo za mnoge kulturne sadržaje. No, stižu se uslovi da se vratimo redovnom pozorišnom životu što je preduslov i za usavršavanje i napredovanje svakog pojedinca", poručuje Vujović.

PREDSTAVLJAMO: Novoformirani glumački ansambli Kraljevskog pozorišta „Zetski dom“

Naša porodica boraca kojoj su oružje - riječi, emocije, talenat

Piše: Lidija Dedović,
umjetnička direktorka Kraljevskog
pozorišta "Zetski dom"

ansamble, koji su se smjenjivali iz predstave u predstavu i tako činili ovaj teatar autentičnim. Nedostatak stalnog ansambla imao je za dragocjenost slobodu i dolaske svih generacija glumaca i glumica u ovu kuću. I iz Crne Gore i iz Ex-Yu regiona i Evrope.

Sada novi, za početak petočlani, ansambli "Zetskog doma" dobija to zadovoljstvo i prostor da se afirmiše i ostvari upravo na ovoj sceni, najprije na godinu dana.

Ansambli je porodica koja je nešto drugačija od klasične porodice. Ansambli se međusobno pazi, nježuje, razumije, navija za napredak, fatalno posvećen stvaralačkoj igri i rezultatima koji nadilaze umno.

Kao porodica izlaze na scenu da nam donesu važnu istinu, ideju. Da bespošteđeno utemelji interakciju sa publikom - ono najbolje i najsvijetlijе u nama: ljubav, dobro, i solidarnost.

Ljubomira Durkovića, a u režiji Mirjane Medojević i "Čikaške perverzije" Dejvida Memeta, u režiji Zorana Rakočevića. Dva različita žanra, teme, pristupi, omogućiće im raznolikost scenskog izraza i dijapazon scenskog talenta.

Najznačajni crnogorski dramski pisac i izuzetno važan američki pisac poniru u analizu žena, muškaraca, tradicije, opstanka, ukorijenjenih kanona i predrasuda, apsura nemogućnosti ljubavnih ili sopstvenih realizacija, pervertiranja društvenih i intimnih modela stvarnosti.

Ansambli diše ovim odgovornim vazduhom kolektivnog duha današnjice. Pred njima su izazovi, odričanja, znoj, suze, odgovornost, samokritičnost, uz uvijek upaljene iskre talenta i posvećenštva prema svom podvižničkom pozivu.

Naš prvi ansambli ušao je u rad na dvije nove produkcije: "Tobelija",

VUKČEVIĆ: Raj za glumce

Dramska umjetnica Jelica Vukčević u razgovoru za *Protagonist* kaže kako vjeruje da bi svakom glumcu u Crnoj Gori bila izuzetna čast da bude dio ansambla najstarijeg pozorišta.

"Sebe smatram privilegovanom što sam dio ansambla koji je formiran nakon skoro sedam decenija. Često prepričavam šalu kada mi je kolega iz drugog pozorišta predložio da zamjenimo matične kuće. To mi je bilo jako simpatično", prisjeća se Vukčević.

Napominje da su crnogorski glumci zaljubljeni u "Zetski dom" i da s radošću dolaze i da igraju i da gledaju predstave u ovom pozorištu.

"Čak i glumci iz komšijskih zemalja nose lijepe uspomene iz "Zetskog

doma" i čekaju svoju priliku da se opet vrate na našu scenu", napominje ona.

Kada je riječ o njenom doprinisu umjetničkom rastu ovog pozorišta, ona poručuje da bi o tome mogli bolje govoriti drugi nakon dvije premiere predstava koje trenutno priprema u svojoj matičnoj kući. „Ono što sa sigurnošću mogu

reći je to da sam s nestrpljenjem isčekivala prve probe. Kao što sam već napomenula, ljetno je bilo radno, počeli smo s paralelnim probama za dvije predstave i to me raduje", iskrena je Vukčević.

Očekuje, kaže, i takvu jesen.

"Godina iza nas je bila depresivna i sad se treba liječiti od nje", dodaje.

Za nju, "Zetski dom" je idealno mjesto za stvaranje prave umjetnosti.

"One o kojih svaki umjetnik mašta. Svjedoci smo da se u 'Zetskom domu' posljednjih desetak godina radilo predano, sa ozbiljnim rediteljima. To je pravi raj za nas glumce. Za publiku je važan finalni proizvod, a za nas glumce sam proces iz kog izades drugačiji, nekad bolji, nekad oprezniji, svakačko zrelij, samosvesniji.

"Ljepo je biti prvi u nečemu, ali ovdje se radi o prilici koja je pred nama, o mladim ljudima, da uspostavimo umjetnički standard, podignemo pozorišnu ljestvicu i isprobociramo jedan kreativni ambijent u kome će stvaraoci iz regiona poželjeti da istreče na teren ili da saraduju sa našom kućom", dodaje Marković.

Iskustvo koje ostaje nakon takvih predstava - dragocjeno je, zaključuje Vukčević.

U "Zetskom domu" Vule se dokazao ulogom u jednoj od najizvodnijih predstava "Bog masakra", Siniše

LABAN:

Zdrava sredina za usavršavanje

,Kao neko ko je prve profesionalne korake napravio u "Zetskom domu", još mi je veća čast što sam postala dio ansambla. Jako cijenim to što sam izabrana da budem dio prvog glumačkog ansambla najstarijeg pozorišta u Crnoj Gori, ali bitnije su mi vrijednosti koje "Zetski dom" nježuje", poručila je glumica Jelena Laban.

glumi, a najviše od svega ne dopušta „uljuljkavanje“, kaže Laban.

Korona uslovi, podsjeća, umnogome su otežali funkcionisanje pozorišta.

„Iako u manjoj mjeri, rad pozorišta je i dalje ograničen. Djeluje mi kao da ćemo se ubrzo vratiti u normalan način rada, ali i ako ne bude tako u 'Zetskom domu' ćemo svakako imati prostor za istraživanje i usavršavanje“, kaže Laban.

Do sada joj je bila pružena prilika za to, pa vjeruje da će tako biti i ubuduće.

„Zetski dom“ je zdrava i poželjna sredina za glumce i za sve one koji žele da istražuju i napreduju u pozorištu", zaključuje Laban.

MARKOVIĆ: Prilika da dignemo pozorišnu ljestvicu

Ukazanu šansu da bude član ansambla "Zetskog doma" glumac Vule Marković vidi kao lijepu priliku da započne novu priču.

"Ijepoje biti prvi u nečemu, ali ovdje se radi o prilici koja je pred nama, o mladim ljudima, da uspostavimo umjetnički standard, podignemo pozorišnu ljestvicu i isprobociramo jedan kreativni ambijent u kome će stvaraoci iz regiona poželjeti da istreče na teren ili da saraduju sa našom kućom", dodaje Marković.

Etimova, kao i u projektima: "Kuka" Arpada Šilinga, "Tri sestre" Branislava Mićunovića i "Lažna sjećanja", trupe Fura dels Baus.

To je i razlog zbog kojeg može da tvrdi da se ovo pozorište i do sada isticalo po načinu rada i pristupa, odabiru reditelja, kastinzima, repertoaru...

„Formiranjem ansambla, 'Zetski dom' je sada dobio bazu i svoj temelj - mlađe glumce“, ocjenjuje Marković.

Lični doprinos ovom pozorištu vidi, prije svega, u profesionalnom odnosu obojenom radošću igre, razvijanjem već sjajnih odnosa unutar kuće i, svakako, individualnim projektima i predlaganjem istih.

„Iz iskustva prethodnog rada i projekata u ovoj kući, kao i reditelja koji su gostovali, predstava koje su se desile, nema bolje platforme i radne atmosfere u regionu od 'Zetskog doma'", kategoričan je Marković.

Ukazuje i na to da je u svemu ključna komunikacija koju imaju sa rukovodećim dijelom pozorišta.

„Dragocjen nam je njihov entuzijazam, ljubav prema glumcima, ali i razvijen sluh za naše afinitete i razmišljanja u pravcu našeg rasta, bez kojeg nema ni rasta pozorišta“, poručuje Marković.

WORK IN PROGRESS

Puls repertoara – od svjetskih klasika do domaće drame

Uprkos velikim izazovima koje su nam nametnuli nepozorišni, pandemijski uslovi funkcionisanja u prethodnom periodu, Kraljevsko pozorište je, na radost publike, ipak uspjelo da održi ritam repertoarskih aktivnosti.

Poput teatara širom planete i mi smo se u prvim mjesecima 2021. suočavali s paralizom redovnog

repertoara, što je bio slučaj i u prethodnoj godini. Morali smo se povinovati opravdano strogim epidemiološkim mjerama koje su nalagale smanjen broj gledalaca u sali, te dnevne termine za igranje predstava, ali i obustavljanje svake regionalne i međunarodne saradnje.

Bez obzira na privremenu stagnaciju repertoarskog života, u kojoj smo sve podredili očuvanju zdravlja i

uposlenih u pozorištu i gledalaca, posvećeno smo radili na osmišljavanju novih projekata i programa. Takođe, priveli smo kraju projekt ADNICH, koji je Kraljevsko pozorište u svojstvu lidera realizovalo u okviru prekograničnog programa saradnje sa Italijom i Albanijom.

Kako se epidemiološka situacija donekle bila popravila u proteklih nekoliko mjeseci, nastojimo da

publici nadoknadimo propušteno kada je riječ o novim predstavama. Zato radili smo i tokom ljeta, završavamo započete i pripremamo nove projekte. Planiramo i osmišljavamo drugačije, nužno osluškujući i prilagodavajući rad covid uslovima.

Ali, krenimo redom...

Kiš i priče mladih o djetinjstvu

Što se tiče novih produkcija, pred publiku smo ove godine izašli 19. maja sa premijerom predstave „Rani jadi“ - prve ovogodišnje na sceni Kraljevskog pozorišta.

„Rani jadi“ radeni su po motivima djela Danila Kiša u režiji Petra Pejakovića. Akteri su djece i mлади iz Prijestonice. Rad na predstavi započeo je 2019. i u nekoliko navrata prekidan je zbog pandemije.

Aktivno učeće djece i mлади u kulturnom životu Crne Gore, a posebno njihova veća zastupljenost u kreiranju pozorišnih programa i projekata, predstavlja javni interes i jedan od prioriteta najstarijeg državnog teatra.

Ponovo je zaživio obrazovno-kulturni segment Studio Kraljevskog pozorišta.

Pedagog i reditelj Petar Pejaković, sa dramaturgom Rajkom Radulovićem

“RANI JADI”

“ANA KARENJINA”

Tolstoj u Vojnom hangaru

Poslije predstave „Rani jadi“ sa mladima Cetinja, 12. juna u Vojnom hangaru podgoričke kasarne u Zagoriču realizovana je premijera „Ane Karenjinje“. Riječ je o koprodupcionom projektu „Zetskog doma“ i Dramskog studija „Pražan prostor“. Komad je po motivima književnog klasičnika L. N. Tolstoja režirao Mirko Radonjić.

U predstavi igraju: Tamara Jovićević, Damjan Stanojević, Aleksa Petrović, Lazar Martinović, Marija Pobor, Tamara Karan, Sofija Stevanović, Tara Perović, Andela Pavlović, Krsto Pejović, Dimitrije Janković, Filip Ivanović i Vukota Čelebić.

U ovaj koprodukcionu status ušli smo, između ostalog, jer je inscenacija djela svjetske kulturne baštine i zakonske obaveza „Zetskog doma“. Uz to, kao nacionalni teatar, željeli smo da podržimo nezavisnu scenu, u ovom slučaju referentnog partnera, iza kojeg je gotovo dvodecenijski doprinos unapredjenju crnogorskog kulturnog pozorišne umjetnosti i produkcije u različitim aspektima.

Reditelj Mirko Radonjić kazao je da je ideja o postavljanju ovog komada došla zbog interesovanja za teme koje je ruski književnik otvorio u romanu „Ana Karenjina“.

Đurkovićev povratak u Zetski dom

Polovinom juna počeli smo prvu fazu proba za predstavu „Tobelija“, koju će, po tekstu jednog od najznačajnijih crnogorskih pisaca Ljubomira Đurkovića, režirati Mirjana Medojević.

Postavljanje ovog komada na scenu „Zetskog doma“ predstavljaće novi iskorak u pravcu postizanja visokih dometa pozorišnog stvaralaštva, kojim se najstariji državni teatar vraća i njegovanjem savremene domaće drame.

Iz Đurkovićevog bogatog dramskog opusa ovog puta to je „Tobelija“, pozorišna igra za tri glumice i jednu mušku sjenku, koja preispituje pitanje tradicije, porodičnih odnosa, rodnog identiteta.

Rediteljka Mirjana Medojević istakla je da novi rad na Đurkovićevom tekstu za nju predstavlja veliki izazov.

„Više je tema koje otvara ovaj tekst, a najznačajnija je svakako tema patrijarhata koji nekako podržavaju žene. Tekst je pisan krajem osamdesetih,

Mirjana Medojević

pitanje je iz kojih uglova sve to komunicira sa nama danas i zaista se radujem početku rada“, rekla je Medojević.

Ulogu u komadu povjerene su Jadranki Mamić, Jelica Vukčević, Jeleni Laban, Goran Vujović i Pavlu Preleviću.

Saradnici Kraljevskog pozorišta u pripremi i realizaciji komada su reditelj Mirko Radonjić i kostimografinja Lina Leković, dok su asistentkinje reditelja Minja Novaković i Hana Rastoder.

Druga faza proba i premijera predstave planirani su za jesen.

PROGRAMSKI ISKORACI SA ZAGREBAČKIM FESTIVALOM

Direktor „Zetskog doma“ Ilija Subotić i direktorka Udruge Festival suvremenog židovskog filma Nataša Popović, potpisali su u julu u Zagrebu Sporazum o saradnji u cilju razmjene pozorišnih programa, razvoja koprodukcije i gostovanja programskih segmenata Festivala tolerancije na Cetinju.

Festival koji je utemeljio pok. producent Branko Lustig, dvostruki Oskarovac za filmove „Šindlerova lista“ i „Gladijator“, posvećen je sjećanju na žrtve Holokausta, promovisanju temeljnih ljudskih prava, a u prvom redu prava svakog pojedinca na život.

“ČIKAŠKE PERVERZIJE”, sa konferencije za medije

Memetove „Perverzije“ u septembru

U Kraljevskom pozorištu 21. juna počeo je rad na predstavi „Čikaške perverzije“, koju po tekstu Dejvida Memeta režira Zoran Rakočević. Ujedno, ovo je i prva predstava u kojoj učestvuju svi članovi našeg novoformiranog glumačkog ansambla – Goran Vujović, Vule Marković, Marija Labudović, Jelica Vukčević i Jelena Laban.

„Čikaške perverzije“ su komedija koja priča o prijateljstvu, ljubavi, nemogućnosti realizacije, nagonima, ali istovremeno otvara još jednu od istina, a to je da su riječi, zapravo, paravan za prikrivene emocije.

Reditelj Zoran Rakočević smatra da rad na Memetovom tekstu jeste

poseban izazov, kako za njega, tako i za ostale aktere koji učestvuju u pripremi komade.

„Pravi je producijski potез то је Pozoriште мени као редитељу предложило тај текст, и што се тиче садржаја и када су у пitanju рješenja на којима smo nas nekolicina iz autorskog tima planirali da postavim komad“, ocijenio je Rakočević.

Dramaturg komade je Stela Mišković, scenografiju potpisuje Ivanka Vana Prelević, a kostimografiju Lina Leković.

Premijera predstave zakazana je za 20. septembar, uz reprizna izvedenja.

Za kraj godine Madeli, Janežić, Vojvodić

U planu su još premijere predstava „Ko se boji Virdžinije Vulf?“, Edvarda Olbija u režiji Paola Madelija i "Nije to to - studije Fausta", regionalna koprodukcija reditelja Tomija

Janežića, kao i početak proba za predstavu „Heda Gabler“, koju će prema Henriku Ibzenu režirati Radmila Vojvodić.

Foto: Duško Miljanić / Ana Kaščelan / Vladimir Martinović / Jan Humski / Sanjin Kaštelan

Kroz sjene prošlosti do katarze

Kraljevsko pozorište "Zetski dom" je na kraju 20. vijeka uz pomoć "Princeze Ksenije od Crne Gore" ponovo zablistalo u punom sjaju. Na mnogo direktnih i indirektnih načina predstava je uticala na crnogorsku kulturu i društvo uopšte.

Piše: Rajko Radulović,
dramaturg Kraljevskog pozorišta "Zetski dom"

Mira Stupica i Slobodan Marunović u predstavi „PRINCEZA KSENIJA OD CRNE GORE“

Više od predstave

Koliko je samo simbolično, ali u ponovnom "uzdizanju" Kraljevskog pozorišta "Zetski dom" 11. februara 1994. godine - pozorišta koje je bilo zaboravljeno, prepusteno zubu vremena, samom sebi.

Nakon skoro četiri decenije tišine, scena je oživjela, „povratkom crnogorske kraljevske porodice Petrović iz egipta“, makar kroz priču, premijerom predstave „Princeza Ksenija od Crne Gore - Izgnanička tugovanka doma Petrovića“, radene po tekstu i režiji Radmila Vojvodić, u koprodukciji Kraljevskog pozorišta "Zetski dom" i Republičkog centra za kulturu. Direktor projekta je bio Branislav Žaga Mićunović.

"Princeza Ksenija od Crne Gore" bila je mnogo više od predstave i da bi je razumjeli potrebno je sagledati društveni kontekst vremena u kojem je nastala.

Cetinje je tih godina bilo svjetla tačka, svjetionik u mraku velikosrpske nacionalističke histerije, mjesto sa kojeg je krenuo suverenistički i antiratni pokret, a predstava je, na svoj način, nesumnjivo dala dodatni zamah i nadu ideji o „novoj Crnoj Gori.“

Radmila Vojvodić, najavljujući premijeru u „Monitoru“ od 21. jauara 1994. godine, između ostalog, govorila je atmosferi na Cetinju:

...To je više nego dirljivo. Puno njih nastoji da pomognе, čak i mlađi ljudi sa kajima se družimo ovde, slučajni

sagovornici sa ulice ili iz kafane. Mislim da je dirljivo da će Zetski dom prvi put poslije 40 godina (možda to nije precizan podatak) imati predstavu na stalnom repertoaru i što će to biti baš ova predstava o princezi Kseniji.

O radu na tekstu, koji je kroz iščitavanja arhivskih dokumenata, memoarske grade, trajao godinu dana, prepoznala je dva aspekta od kojih je došlo interesovanje za princezu Kseniju:

Postoje dva aspekta iz kojih može da se gleda. Jedan je onaj koji slijedi misao i neki kreativni izazov iz određene teme, teme egipta dinastije Petrović i 1918. kao godine prestanka postojanja

jedne države, u ovom slučaju Crne Gore. Istorijografski i u kontekstu aktuelnog vremena iz kojeg pravim to istraživanje. Drugi je aspekt koji je više dramaturški, teatrološki prije svega, spisateljski koji pokušava da tu historiografski korumpiranu istorijsku priču koju ja istražujem, fakata istorijskih uspijevam da sklopim i razobiljavam ujedno, u kojem odlučujem da posmatram stvar iz vizure žene koja se objektivno iz istorijskih fakata nameće sa određenim jasnim političkim stavom, akcijom, aktivnošću političkom, angažmanom u tim svim okolnostima i ujedno čija mi pozicija u jednom vremenu koje je dezorientisano u svakom smislu, u smislu humanosti, s obzirom na rat koji se dešava na ovim prostorima, s obzirom na taj velikosrpski atak koji se takođe politički dešava u Crnoj Gori, s obzirom na te istorijske koincidencije biva blizak, biva identificujući na neki način...

Suočavanje sa nepravdom

Po Aristotelu, umjetnost se na specifičan način bavi pojedinačnim, koje se probija do opštег, kroz određeni postupak transformacije. Individua i individualno, postaje ujedno i simbol opštег. Bitna stvar u svakoj predstavi je sklop dogadaja kao i karakteri (lica). "Princeza Ksenija od Crne Gore" je suočavanje publike sa strahom, nepravdom, nasiljem i bolom karaktera na sceni, put kroz sjene prošlosti do katarze u najčistijem obliku. Rijetke su predstave koje uspijevaju da "prebacuju rampu", nevidljivu liniju koja razdvaja glumačku igru od publike.

Katarično dejstvo bilo je jako prisutno prilikom svakog izvođenja predstave. Publika je precizno osjećala i proživiljala sa glumcima ovaj svojevrsni ritual pročišćenja.

Tekst, rediteljski postupak (estetika i poetika), gluma, scenografija, muzika

- sve je bilo postavljeno u kompaktnu cjelinu i disalo je jednim dahom. Pozorište, Kraljevsko pozorište "Zetski dom" na Cetinju i "Princeza Ksenija od Crne Gore" - kako je to gordo zvučalo tih dana!

Prilikom ulaska na scenu Miša Janetića (kralj Nikola), publika u sali je ustajala. Ovo svakako nije bio akt pozorišne naivnosti, već svojevrsna demonstracija podrške i bunta, aktivne emocionalne razmjene, potvrda rušenja nevidljive barijere

Glumačka ekipa
IZGNANIČKE TUGOVANKE
DOMA PETROVIĆA

Mira Stupica

Princeza Ksenija
u osamdesetoj godini

Tarja Đukić

Princeza Ksenija
u dobi od trideset šest
do četrdeset godina

Aleksandra Guberinić,

Gorana Marković

Knjeginjica Ksenija

Mihailo Miša Janetić

Kralj Nikola

Dražija Čretić

Kraljica Milena

Atanđel Nelić

Prestolonasljednik Danilo

Zaklina Oštir

Princeza Vjera

Igor Filipović,
Đarđe Ilić

Knjažević Mirko

Goyko Baletić,

Slobodan Marunović

Savo Vukmanović

Milo Marunović

Ilja Bjeloš

Branimir Popović

Pero Šoć

Slobodan Marunović

Marko Čavaz,

Srdan Grašovac

Major Kloz

Beogradu u Jugoslovenskom dramskom pozorištu, i pored prijetnji da će biti prekinuta. A trebalo je otiti tamo... tada.

U beogradskom časopisu "Vreme" napisano je sljedeće:

U Crnoj Gori, u kojoj se već godinama ne može govoriti o bilo kakvom pozorišnom životu, dogodila se predstava "Princeza Ksenija od Crne Gore", kažemo dogodila se, jer je i sam njen nastanak bio neobičan, a tromesečni život na sceni i reakcija koju izaziva u uvek punoj sali izdigla je predstavu iznad pozorišta i običnog teatarskog čina.

Dosanjani san!

Na mnogo direktnih i indirektnih načina predstava je uticala na crnogorsku kulturu, ako hoćete, i na društvo uopšte. Zato svakako zasluguje dublju i ozbiljniju analizu po svim slojevima.

Na svoj način bila je anticipacija i za

ono što će se desiti 21. maja 2006. godine - dosanjani san!

Nesporna činjenica je: godinu dana nakon premijere Kraljevsko pozorište "Zetski dom", i formalno pravno obnovljeno. Princeza Ksenija je za života bila veliki poklonik umjetnosti, podržavala je "Zetski dom" uvijek i bez razmišljanja.

Kraljevsko pozorište "Zetski dom" je na kraju 20. vijeka uz pomoć "Princeze Ksenije od Crne Gore" ponovo zablistalo u punom sjaju. Kroz sjene prošlosti do ponovnog obnavljanja.

Tekst je nastao 2020. godine tokom prvog talasa pandemije za potrebe objavljanja u rubrici „Zetski dom sa Vama“, na sajtu i društvenim mrežama pozorišta.

Izdavač:

Direktor:

Ilija Subotić

Uredništvo, dizajn i prelom:
Kraljevsko pozorište "Zetski dom"

Autor fotografije na naslovnici:
Duško Miljanić

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISSN 2787-8600 = Protagonist (Online)
COBISS.CG-ID 18771204